

Naša moč

Glasiło za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 20.

V Ljubljani, dne 27. aprila 1906.

Letnik I.

Prvi majnik.

Vsako leto in tudi letos deluje socialna demokracija na vso moč, zelo odločno in z vso silo, da bi delavstvo praznovalo prvi majnik. Pravijo, da bi naj bil to delavski praznik. Na praznovanje prvega majnika delujejo soc. demokratje tako, kakor je sploh njihova navada, brezobzirno in strankarsko.

Praznovanje 1. majnika sta sklenila socialno demokratska mednarodna shoda pariški (1889) in bruseljski (1891). Tudi curiški mednarodni shod leta 1893. je sklenil med drugim sledeče: Prvi maj se praznuje kot manifestacija za osemurni delavnik in slojni boj. Socialisti naj povsod, kar le morejo, podpirajo delavske težnje, da si pribore ta dan prost dela. Vpoštev pride le pravzaprav curiški shod, ker preje je bila socialna demokracija šele v povojih.

Mednarodni socialistički delavski shod v Curihu je zboroval 6. do 12. velikega travna 1892. Večino so imeli socialni demokratje. In tu se je pokazalo, da socialna demokracija ne trpi poleg sebe nobenega, ki ne prisega slepo na rdečo zastavo. Po daljši burni razpravi, ki je trajala od nedelje dopoldne do srede popoldne so odgnali nestrpni socialni demokratje vse anarhistične delavske zastopnike s shoda. Odpojeni anarhisti so bili na vso moč razburjeni. Amilcare Cipriani je očital med drugim socialnim demokratom nestrpnost in surovost. Sklep za praznovanje 1. majnika je torej veljal le za socialno demokratsko delavstvo, ne za kako drugo in celo za anarhiste ne!

Misel, da se praznuje 1. majnik kot delavski praznik, samaobsebi ni neprijazna. Saj spada v čas, ko zadehti pomladanski vzduh, ko vstaja pomlajena vsa narava. In probujena narava naj bi

bila znak osvobojenja in boljše delavske bodočnosti.

Mogoče je in nikakor ni izključeno, da postane 1. majnik res splošni delavski praznik. A zdaj še ni in tako kmalu tudi še ne bo po krivdi soc. demokracije.

Socialna demokracija namreč izrablja praznovanje 1. majnika ne v delavske, marveč le v svoje strankarske namene. S praznovanjem 1. majnika hoče pokazati soc. demokracija pred vsem svojo strankarsko moč in svoj vpliv nad delavstvom. Za drugo ji ni mar.

Ko bi vse delavstvo, tudi nesocialno demokratsko, dogovorno sklenilo, da se praznuje 1. majnik kot delavski praznik, potem bi se dalo pač govoriti o delavskem prazniku. Pa v razmerah, kakršne so zdaj in pa kakršna je socialna demokracija, se o 1. majniku kot delavskem prazniku nikakor govoriti ne more.

Kadar socialna demokracija potrebuje delavstvo, ki ni v njenem taboru, takrat ji je dobro vse, da pridobi za skupne delavske nastope tudi nesocialno demokratsko delavstvo. In če gre delavstvo na led prijaznim besedam soc. demokratskih agitatorjev, potem pa pravijo, da so storili vse sami.

Saj nam je še v živem spominu 28. november lanskega leta, ko smo bili tako lahkoverni, da smo stopicali za socialnodemokratskimi agitatorji, ko se je šlo za delavsko zahtevo splošne in enake volivne pravice. Mislili smo, da bo socialna demokracija tako korektna in da bo priznala skupen samodelavski nastop. Pa ne. Hvalili so se in z velikim bobnenjem pisarili o rdečem torku, kakor da bi ga bili kar sami priredili in da so bile one mase, ki so korakale n. pr. v Ljubljani, le črede pohlevnih rdečih ovac. No, prav sicer niso imeli, a se jim je le posrečilo, da so dali na zunaj slavnosti

v Ljubljani strankarski r d e č i socialno demokratski in ne splošni nestrankarski delavski značaj.

Zato je pa popolnoma nemogoče, da bi nesocialno demokratsko delavstvo stopalo 1. maja roko v roki s socialno demokracijo in praznovalo 1. majnik kot delavski praznik. Praznovanje 1. maja je strogo strankarski socialno demokratski praznik in ničesar drugega ne. Zato pa ve vsaka nesocialna delavka, vsak nesocialno demokratski delavec, da 1. majnika ne praznuje, ker bi tako le pripomogel domišljavosti in pa splošno znani bahariji socialne demokracije. Naše geslo bodi: **Prvi majnik je strankarski socialno demokratski, ne pa splošni delavski praznik.** Praznuje naj ga zato socialna demokracija sama, kakor ji je ljubo in drago, nam ni nič mari!

Delavsko posvetovanje pa politika.

Neki delavec nam piše:

Ob ustanovitvi našega lista nismo imeli namena, da se pečaj naš list tudi s politiko. Glasilo naših strokovnih in pa gospodarskih društev naj bi bila „Naša Moč“. Pa razmere so se od takrat korenito izpremenile. Prisiljeni smo delavci, da piše „Naša Moč“ tudi o delavski politiki.

Vladni zakonski načrt o volivni pravici za državni zbor, kakor tudi oni za kranjski deželni zbor nam dokazujeta, da doživimo v doglednem času veljavne izpremembe po naših postavodajalnih zborih, ki bodo izvoljeni na širši podlagi, kakor so bili izvoljeni do zdaj.

Na vsak način mora biti naše delavstvo pripravljeno za ta slučaj. Dnevni

Ada Negri.

Moja ljubezen.

Več se ne vrne. Tam preko morja ostane, onstran gora! Ljubezen sem poteptala; mučila me je preveč, zato sem jo obglavila,

lice sem ji spraskala.

Zgrizla sem jo in v kosov sto jo razdrobila, vbila sem jo, pa je! In zdaj je tiho ubita. Tiho! Molči. Počasneje teče po žilah moja kri silovita.

Spati morem po noči. Nič več ne plačem, več te ne kličem utrujena. Mir se razliva!

V polusenci venomer nepremakljivo moja duša počiva.

Prede, prede niti temne pozabe v snu odrešenja. Ne bode več vstala. Slepa in mrzla tak' silno te črtiti hočem kot sem ljubiti te znala.

Črtiti te za svoja sveža leta cvetoča, daleč od tebe v tožbah in solzah prebita, za ubogo mladost brez slasti, brez sladkosti, ki mi brezplodna odcvita.

A v sovraštvu je jok in so muke. V sovraštvu ti bi mi stopal pred lice žalostno moje.

Tudi če kolnem te. Nimam, nimam več sile ne za jok, ne za boje.

Molka želim, velikega molka. Naj vtihne to slabotno ječanje, tu v srcu, tu notri. Nekdo je tu, sovražnik, ki se pritožuje. Oj, bolnik je tu notri.

Nekdo, ki tlači ga breme težko, nezumno, breme nezumno, ki ni mu uiti mogoče. Nekdo, ki vmira, vmiraje pa prosi pomoči, a vmreti mi neče.

dogodki ne smejo presenetiti delavstva. Izpremenjena postavodajalna zastopstva morajo nujno rešiti za delavstvo važne zadeve in zahteve, ki čakajo rešitve v naši zaspani Avstriji že dolgo vrsto let.

Zato je pa pereča in nujna delavska neodvisna **politična organizacija**, ki jo danes še nimamo in ki mora iziti iz delavstva. Po krajih s pretežno delavskim prebivalstvom mora delavstvo imeti zastopnike sposobne delavce ali pa vsaj take delavstvu prijazne moče, od katerih je prepričano, da se bodo z vso silo in z vsemi močmi zavzeli za delavske zahteve.

Da pa delavstvo to doseže, je skrajni čas, da se ustanovi že letos ob delavskem posvetovanju močna vseslovenska delavska organizacija. Oblika je postranska stvar, samo da doseže namen. Morebiti bi kazalo ustanoviti **„Vseslovensko delavsko politično društvo.“**

Mi se z navedenimi mislimi popolnoma strinjamo. Prosimo naše delavstvo, naj se posvetuje o nasvetu in naj nam t a k o j obrazlože zavedne delavke in delavci, kako sodijo o velevažni izproženi zadevi!

Med brati in sestrami.

Somišljeniki! Po sklepu strankinega vodstva sklicujem velik z h o d Slovenske Ljudske Stranke, ki se vrši v nedeljo 29. aprila t. l. ob pol desetih dopoldan v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. — Dnevni red: Volivna preosnova za deželni zbor kranjski. Poročajo deželni poslanci. Somišljeniki! Pridite v obilnem številu na ta velevažni shod; pokažite svetu, da zahtevate z vso odločnostjo ljudsko pravico. V Ljubljani, 21. aprila 1906. — Dr. Ivan Šusteršič, t. č. načelnik „Slovenske Ljudske Stranke“.

Iz Vevč. Kaj naj stori delavstvo? Politični prevrat se bliža v Avstriji. Priti mora; kolikor prej toliko bolje! Mi potrebujemo pred vsem strankarske politične organizacije. To moramo izvojevati, to bodi naše prvo delo. Osnuje naj se politično društvo, katero bo svoj delokrog raztezalo po vsej deželi. Politika mora biti delavstvu sveta stvar v katero bo delavstvo stavilo svoje zaupanje in od katere bo tudi delavstvo po pravici pričakovalo izboljšanja na socialnem polju. Kako potrebno je da se delavstvo organizira vidimo v tem, koliko ponesrečenih stavk je, ker delavstvo zaupa le na svojo pest. Največja neumnost pa je, ko delavstvo prične stavkati brez potrebnega denarja, zaupajoč na svojo moč. Nemisleč na telesne potrebe premagajo še tako močnega. Bodimo toliko previdni, da spravimo na površje stvari, ki nam bodo v resnici kaj koristile. Kot n. pr. zavarovanje za starost in onemoglost, udove in sirote. Kdo naj to stori drugi, kot delavec, ki sam najbolje čuti, kaj ga boli. Podjetniki bi se temu gotovo upirali, ker bi morali določeno vsoto donášati v skupno blagajno. Nikar naj se tega ne boje, saj se tudi dobička ne branijo, katerega jim delavec prinaša. Strokovna društva naj bi se postavno pripoznala, da zastopajo delavstvo. Vpelejo naj se delavska razsodišča, ki naj bi v slučaju, da strokovno društvo s svojo predlogo propade, razpravljalo dotično stvar, seveda nepristransko. Pričakujemo, da se bodo delodajalci temu odločno upirali, ali temu naj nikar ne nasprotujejo, ker nepristranska sodba je vsikdar pravična. Nikoli pa nobeno raz-

sodišče ne more biti tako, da ako bi delavec naredil škodo po neprevidnosti, bi bil potem oproščen. Obsojen bo tudi ki je kriv. Vzemimo en slučaj pri nas: dva delavca sta pred par tedni povzročila škodo krog 1200 kron. Vodstvo je enega odpustilo, drugega pa kaznovalo za mesečno nagrado. Prvega je vzelo vodstvo po par prošnji zopet nazaj v delo. Takega vodstva vendar nobeno razsodišče ne more obsoditi. — Potreba je urediti zakon radi dela o praznikih in nedeljah. Take točke naj delavstvo po politični organizaciji, po svojih zastopnikih izkuša spraviti do zakonodajstva.

Sava. Rdeči bratci na Savi so začeli brcati. Ti ljudje so povsod samo za zgago. Koristi delavca so jim deveta briga, ker so s t r a n k a r j i in strankarji o s t a n e j o. Kaj spada k strokovni organizaciji reforma zakona? In vendar ji nek rdečkar v „Rdečem Praporju“ od 10. t. m. poje slavo in čveka, ko da bi na Jesenicah vsi bili za razporoko in za zakon na kvatre. „Komaj do 900 podpisov proti reformi zakona se je nabralo, ko vendar v jeseniški občini prebiva nad 5000 duš“ s posebnim veseljem pripoveduje. Informirali smo se in izvedeli, da se je odposlalo 1994 podpisov proti reformi zakona, a velikoveč se jih je še dobilo, pa se niso odposlali, ker je bilo že prepozno. Smo vedeli, da rdečkarji znajo debelo lagati. A ta ni najdebelejša, še pridejo. „Delavstvo zahteva socialno demokratsko organizacijo“, pravi. Radovedni smo, k a t e r o d e l a v s t v o? Zakaj rdečkarji vendar tvorijo le majhen del delavstva na Savi. Ti pa so imeli že svojo organizacijo, pa je r a z p a d l a. Seveda strokovno društvo ima precej premoženja, in po tem se rdečkarjem sline cede. Zato jim je, da bi ta denar dobili v svojo pest! „V strokovnem društvu se kuha že dalje časa“. Vemo to, in kuharja tudi poznamo, toda naj pazi, da m o č n i k, k i g a k u h a, n e b o p r e v r o č, in ne opeče njega in tistih, ki mu drva nosijo skupaj. Demokrati s o v s l u ž b i j u d o v in mi pošteni delavci se ne damo j u d o m p r o d a t i. Debela laž je, da k vsakemu predavanju pride župnik Zabukovec in tovarniški uradnik Pongratz in si vsled tega nihče ne upa ziniti za izboljšanje delavskega položaja. Parkrat smo videli župnika na shodu, ko je bilo na dnevnem redu zanimivo predavanje, Pongratz je bil pa samo enkrat, da je pojasnil delavcem o bratovski skladnici. Socialnega demokrata ne maramo za govornika strokovnega društva, ker demokrati so samo strankarji in bi v strokovnem društvu samo zgago delali. Če hoče demokraški govornik nastopiti na Savi, naj nastopi na shodu, ki ga naj sam skliče, pa naj čveka, kar mu drago, s t r o k o v n e g a d r u š t v a p a m i n e d a m o n a r a z p o l a g o z a a g i t a c i j o z a j u d o v s k o b i s a g o. Toliko za danes demokraškemu kuharju, ki s kuhalnico stopleje okoli sebe v „Rdečem praporju. Kdo delavce vodi za nos, bomo pa že še povedali, in takrat naj se kuhar dobro pripravi, da bo mogel pogreti močnik, ki ga kuha.

Sava. Novičar „Nase Moči“ je gotovo umrl, ali ima pa dolgotrajne počitnice, da nič ne poroča v naš list. Tako razlaga savsko delavstvo molk Vašega dopisnika s Save, ki ga podrežajete, da ne bo tiho, kakor triglavske skale. Pretekli praznike sem naletel tujec v neki gostilni na Jesenicah šest moških. Poznal nisem nobenega. Pa smilili so se mi štirje izmed njih, ki so bili poškodovani.

Eden je bil slep, dva sta pa imela zmečkan po en prst. Vprašal sem jih, kje da so se poškodovali, pa so mi odgovorili, da v tovarnah javorniški in pa savski. Pa sem jih vprašal, radoveden, kakor sem, koliko dobijo zavarovalnine za nezgode ali unfala. Debelo in začudeno so me gledali, pa popraševali, kaj li je za ena zverina ta unfal, ki ga v tovarnah na Savi in na Javorniku ne poznajo. Pa sem vprašal, kaj za eni gospodje so tukaj, ki tako malo skrbe za delavstvo, da še zavarovanja za slučaj nezgod nimajo uvedenega. In še, če delavstvo nima nobenega društva, ki bi se potegnilo za delavsko korist. Pa so rekli: Imamo, ga imamo, pa kaj koristi, ker ljudje še niso prišli do popolnega spoznanja. Tudi občina ne skrbi za nas. Pa sem jim pripovedoval, kako skrbe po drugih krajih po tovarnah za delavce, da imajo čedna in zdrava stanovanja. Pa so zdihovali in tožili: Nas pa sploh nihče ne vpraša, če ima in kakšno je njegovo stanovanje. In radoveden kakor sem, pa še vprašam, kakšne so pa vaše pokojnine ali penzije. Pa so rekli, uganite, ki ste videli mnogo sveta. Najmanj 25 gl, sem rekel, pa so se mi smejali, češ, za celih 17 gl si se zmotil, ti dobri tujec naš. Torej imate celih 42 gl. A kmalu bi jo bil skupil, mislili so, da se norčujem iz njih. Pa so mi povedali, da imajo le 8 gl na mesec. Za vruga, koliko pa plačate stanovanja? 6 gl na mesec! Toraj ostane za vse drugo še cela 2 gl! To je kruto, neusmiljeno, še za pečen kostanj ni! Radoveden, kakor sem, povprašam še, koliko sob imajo njihova stanovanja. Pa dobim odgovor, da večinoma po eno, brez vsake kuhinje in shrambe. V luknjah stanujemo stlačeni po pet pa še po več oseb. Debelo sem gledal in vprašal, če nimajo na Kranjskem nobenega obrtnega nadzornika. Pa sem zopet naletel, vprašali so me, če je to kakšen ptič. Pa sem jim začel pojasnevati, da to ni noben ptič, ampak gospod, državni uradnik, ki ima dolžnost da pregleda tovarne, če je vse v redu in ni nevarnosti za delavce. Tudi pretežavno delo ne sme biti. V gostilno so prišli nato še drugi gosti, ki so poslušali naš razgovor, pa posegli tudi sami koj vmes. Pa se oglasi eden in pravi, da je že videl obrtnega nadzornika, drugi pristavi, da ga je tudi videl, pa je od tega že več let, ko je bil v oddelku. Kakor kakšen agent ali pa akcionar je prišel na strani g. ravnatelja. Nihče ni vedel, kdo da je. Šele čez en teden se je izvedelo, da je bil obrtni nadzornik tu. O občini so pa rekli, da tudi nič ne stori za delavstvo. Ne skrbi za delavska stanovanja pa tudi ne za večje delavske pokojnine. Vprašal sem jih tudi, če so v strokovnem društvu, pa so rekli kar po vrsti, da ne. Pa sem jim pripovedoval, da zato prav nič ne vejo, ker niso v strokovnem društvu, ki ima vsak mesec predavanje in sicer vsako drugo nedeljo v mescu. Delavci ste vsi, bratje. Zato se pa morate vsi zapisati v društvo in delati z združenimi močmi, da doseže delavstvo kaj z združenimi močmi. Iz lastne izkušnje vem, da kjer so delavci združeni, tudi kaj dosežejo in se jim boljši godi, kot vam. Gospodje so delavci, kjer so združeni. Zato v vaše strokovno nestransko društvo! Čas je bil, da sem odšel. Segli smo si v roke, pa šli s pozdravom. Na svidenje!

Iz Trbovelj. V „Rdečem praporju“ zadnje številke se razvidi, kako ravnajo socialdemokratovski voditelji z denarjem delavskih žuljov. Namreč, Karlček je prevzel pred nekaj meseci v Zabukovci od

rudarjev za židovsko Unijo enkrat 24 K, drugič 8 K, da bi bil odposlal v centralo; pa Karlček potrebuje sam denar za smodke in še do danes ni odposlal omenjene vsote. Vprašamo vendar te rdečkarje: Ali imate sploh kaj pameti v vaših glavah, od česa živi Linhart, od česa živi Novak. In še več takih vaših imenitnih mož vam naštejemo, ki vam sesajo vašo kri. Čudno se nam le zdi, da se taki ljudje sploh trpe. Govori se sicer, da bo Unija poslala drugega zastopnika, ki pa tudi ne bo nič boljši kakor dosedanji vsi, ker to se ve samo ob sebi, da bo dotični nastavljen, da ga bodo morali delavci živiti. Tisti imenitni Mlakar sam sedaj govori: „Jaz sem moral tako govoriti, da je bilo za mene prav.“ Sedaj se vtika neki delavec Stergar za predsednika; no ta naj si nekoliko premisli, da predsednik pri socialdemokratih ni posebno častna stopinja, in tudi njemu se zna ponesrečiti, da pride v čudne homatije, katerih si sedaj še ne misli. Omeniti še moramo, kakor nam je zagotovo znano, da hodi Andrejček po rudarskih stanovanjih delavce šuntat, naj se kolikor mogoče ustavljajo in vabi jih na diskusije. Povemo ti, Andrejček, še enkrat: Gonil si pred nekaj leti purane s Hrvaškega na Štajersko, pa mogoče jih še bodeš. Tvoja agitacija ti ne pomaga nič, in pazi, da se ti pri tvojemu poslu kaj neprijetnega ne prigodi. Še nekaj nečloveškega iz naše doline. Po noči od 17. do 18. t. m. so se zbrali neki neznanji rdečkarji pri kapeli gostilničarke gospe Dimnik in pričakovali so tam nekega delavca ponoči, ki je po cesti na delo šel, hoteli so tega delavca preteptati, pa jim je všel. Zjutraj je bila Brifkamatra po cesti razmetana in zlomljena. Taki so rdeči nesramneži, to se je sedaj že vdrugič zgodilo. Mislimo pa, da se bodo ti tički sami izdali, ker jih je nekdo opazoval

Z lastnimi močmi.

Ljubljana. Seja „Slov. kršč. socialne zveze“ v ponedeljek dne 30. t. m. ob pol 8. zvečer v Zvezinih prostorih.

Sava. Strokovno društvo za delavstvo kranjske industrijske družbe priredi delavski shod v nedeljo 13. majnika popoldne ob treh v gostilni pri Jelenu. Dnevni red velevažen. Delavci in delavke, agitirajte že zdaj, da bo obilna udeležba!

Iz Trziča. Ker v nedeljo sklicani občni zbor splošno delavske in podporne blagajne vsled premaloštevilne udeležbe ni bil sklepčen, vrši se v nedeljo 29. t. m. drugi občni zbor, ki je po pravilih sklepčen brez ozira na število došlih odbornikov. Ni lepo tovariši, da se niste udeležili zadnjega občnega zbora, zato pa pokažite zdaj, da se zanimate za svojo blagajno. Prva naša zahteva naj bo, da se uraduje v slovenskem jeziku, ker slovenski delavci smo, ki ne pustimo, da bi se nam kratile pravice pri izključno delavskemu društvu. Zato nastopimo in pokažimo svetu, da so časi nemškutarenja v Trziču minuli in da smo ponosni na svoje slovenske matere. Nikdo naj ne izostane! Obravnavale se bodo gotovo važne stvari in kdor ima kaj na srcu, ven z besedo. Vsak društvenik ima pravico do besede, naj bo star ali mlad. Strašijo vas mogoče z vladnim zastopnikom, a vedite, da ta nima nikake besede, ker njegova naloga je samo gledati na to, da se vse redno vrši. O tem še mogoče kako besedo pozneje. — Pravila so zato,

da se izpolnjujejo, a pri nas se v marsičem greši. § 6. nima veljave, ravno tako §§ 17. in 25. ne v vsem. Zato naj se ali pravila izpreme, ali pa naj se ravna po pravilih, eno ali drugo. Zahtevajmo, da pridejo v naše knjižice samo slovenska pravila. Pečat blagajne naj bo samo slovenski. Namestu K. U. K. naj se uvede B. P. B. Ali je treba 18 strani nemških pravil? Ven z njimi. Za Obmanna imamo pa tako lepo slovensko besedo načelnik. V kratkem par stvari. Zato v nedeljo točno ob 9. uri dopoldne na Skalo. Zberite se polnoštevilno!

V e č d e l a v c e v .

Krvoses kapitalizem.

Medvodami. Upokojen je delavski nadzornik Jernej Kovačič v goričanski tovarni. Dobil je precejšnjo pokojnino, ki jo je tudi zaslužil, saj je bil skrben oče za tovarno. No, že še vidimo, kako bodo obiskavali delavci njegovo gostilno. Saj je jako rad pozabil zapisati delavcem, kadar so več naredili, tako da so ga morali včasih po trikrat opominjati, predno je zapisal, kar je šlo delavcem. Zdaj ko je v pokoju, bo lahko študiral svoje priljubljene, delavcem nasprotne liste „Narod“, „Oso“ pa „Gorenjca“. Delavsko društvo mu je bilo trn v peti. Na njegovo mesto je prišel neki mož, ki slovenski ne zna. Proti temu možu nimamo še sicer prav nič, samo ne vemo, ali se bomo zdaj morali mi nemščine učiti, ali pa on slovenščine. Je res žalostno, Slovenci smo tu, pa nimamo slovenskega nadzornika. Imamo še dva nadzornika, enega Medvodami drugega pa v Goričanah. Oba sta bila kot delavca v delavskem društvu, zdaj pa še podporna člana nista več.

Ljubljana. Iz tobačnetvornice se nam piše: V bližini naše tovarne se ustanovi nova lekarna. Potrebna je in primerna za okolico naše tvornice. Naše delavstvo si želi, da bi dobivalo zdravila, ko oboli, le v tej lekarni. Zakaj? Javna tajnost in splošna govorica med delavstvom potrjuje, da dajejo po lekarnah našemu delavstvu jako slaba in preležana zdravila. Lekarne se namreč pri nas menjajo. Nekaj časa dobivamo zdravila v tej in potem zopet v drugi lekarni. Kaj čuda li, da dajo ravno nam ne ravno najboljše blago. Tudi gg. zdravniki morajo potrditi, da nam dajo po lekarnah slaba zdravila. Je prav res narobe, kako skrb je za nas, kadar smo bolni. Zdravil nam ne smejo pisati zdravniki takih, kakršne pišejo lahko drugim bolnikom še celo po delavskih bolniških blagajnah in dobimo pa še včasih tako slaba zdravila, da jih še zavžiti ne moremo. Ravno zdaj šumi po tovarni govorica o neki brozgi, ki jo je dobila neka bolnica namesto železnega vina. Nujno potrebno je, da ravnateljstvo naše tvornice sklene pogodbo za dobavo d o b r i h zdravil z eno samo lekarno in ta lekarna bodi nova, ki je najbližje tovarni. Lekarnar obvezan s pogodbo bo že skrbel za dobro blago, da ne izgubi tako dobre odjemalke, kakor je naša tobačna tovarna. Mogoče bi pa bilo tudi, da tovarniško vodstvo misli na ustanovitev lastne lekarne. Saj v zvezi z drugimi tobačnimi tvornicami bi gotovo uspevala tudi samostojna tvorniška lekarna in je lahko izvedljiva. Samo nekoliko dobre volje je treba, pa bi šlo.

Ljubljana. Neki delavec ljubljanske predilnice nam piše: Dasi imamo strokovno društvo, pa le ni v

naši tovarni vse v redu, kakor bi mislil kdo, ker ni nobenega poročila o naših razmerah. Iz vseh krajev čujemo ali čitamo več ali pa manj pritožb naših sotrpinov, le pri nas vse molči, kakor da je vse v najlepšem redu. Pa ta molčečnost se mora pripisati v prvi vrsti na rovaš nebriznosti delavstva za zboljšanje svojega položaja. Govorilo se je, da smo dosegli skrajšanje delavnega časa in pa izboljšanje plač, kar je istina. Pa oglejmo si, kdo ima največ koristi iz tega, kar si je pridobilo delavstvo združeno v strokovnem društvu. Prvi, ki so imeli korist, so pazniki, ki so bili že itak štirikrat boljše plačani ko mi trpini, ki jih redimo z našimi žulji in ki nam niti toliko ne privoščijo, da bi nam dali mir zaradi društva. Gotovo nam ni ljubo, da spravljamo zadevo v javnost, osobito še ne, ker je g. ravnatelj res človek, ki se resnično trudi za doseg harmonične zastopnosti med delavstvom pa pazniki. Pa pribito ostane, da če bi pazniki govorili resnico in obveščali gospoda ravnatelja tako, kakor je resnica, bi se brez dvojbe uresničilo prizadevanje gospoda ravnatelja. Ker pa vedno le zavijajo in dostikrat poročajo celo neresnično, pa hočemo ožigosati tako početje in bomo to nadaljevali, dokler ne opuste svoje staroveške navade nasproti nam, ki smo se združili s poštenim namenom, da se medsebojno podpiramo ob boleznih in pa da vstopimo vsi kot eden mož za sotrpina, ki se mu godi krivica. Ker pa nočemo delati krivice paznikom, ki so vredni spoštovanja in ga tudi vživajo v polni meri, hočemo danes le neposredno opozoriti one, ki kljub temu, da jim naše združevanje nele prav nič ne škoduje, temveč jim naravnost koristi, kar pa v svoji brezmejni ošabni zaslepljenosti niti ne opazijo in se nam v zahvalo prav barabsko rogajo. Vprašamo vas, kdaj ste vi nameravali, da nastopite za zboljšanje plač? Kdaj za skrajšanje delavnega časa, ker se tako herkulite z vašo vplivnostjo seveda le pred onimi ubogimi delavkami, ki še ne znajo samostojno misliti. Gospodom paznikom hočemo za danes kratko povedati svoje mnenje in sicer: Ako boste odslej bolj pazili na parni stroj, zakar ste plačani, boste lahko z nami vred večkrat ob nedeljah prosti, da boste dobili potrebnega časa za izobrazbo. Brez vsake dvojbe je posledica vaše nepazljivosti to, da ste vse nedelje prostovoljno primorani, kar bi mnogokrat ne bilo treba, če bi obračali svojo pozornost na stroj, kakor pa na nas, ki stokrat vestneje opravljamo svojo službo za male kronice, kakor pa vi, ki vam tovarna plačuje za nedeljsko delo aristokratske mezdne. Kako pridete do tega, se še tudi lahko zmenimo, če vam je ljubši, da se norčujete iz nas revnih trpinov, kakor pa da izpoznate, da smo mi ljudje enake vrednosti, kot vi. Toliko za danes, prihodnjič pa še kaj, če želite!

Okno v svet.

Ljubljana. „Strokovno društvo tekstilnega delavstva za Kranjsko“ je sklenilo, da kolkuje vse društvene spise s kolkom „Družbe sv. Cirila in Metoda“. Posnemajte!

Prosto sobotno popoldne v Švici. Z letošnjim novim letom je izšla v Švici postava, ki ukazuje, da se neha po vseh fabrikah ob sobotah popoldne ob 5. uri vse delo. Iz lastne volje je pa večje število fabrik prostovoljno dalo celo popoldne v soboto delavcem in uradnikom prosto. Do sedaj so delali po 60 ur na

teden, od sedaj naprej se je pa še za tri ure skrčilo. V zvezi s tem zboljšanjem so pa nekatere fabrike še akordno plačo za pet odstotkov zvišale. Sami fabrikantje so prišli do tega zaključka, da nimajo prav nič zgube, če delavci malo manj delajo, ampak da delajo z veliko večjim veseljem, če se jih od vseh strani ne zatira. Sadove organizacij vidimo povsod.

Iz angleških strokovnih društev. V letu 1904 je bilo v angleških strokovnih delavskih društvi organiziranih 125 tisoč žensk. Število je opet naraslo in priča, da tudi ženske spoznavajo vrednost in pomen strokovnega združevanja. — Izmed drugih delavskih organizacij moramo omeniti angleško strokovno društvo trgovskih pomočnikov, ki ima že 20 tisoč članov in sicer jih je v enem samem letu priraslo 12 tisoč. Ravno ta stroka je bila do sedaj najbolj zanemarjena toda kakor je videti tudi trgovski pomočniki hite, da ne zaostanejo za drugimi. —

Najmočnejšo angleško organizacijo imajo pa rudarji. Organizacija šteje čez pol milijona udov in ima 25 milijonov kron premoženja. Druga organizacija je organizacija delavcev v tovarnah za železo ki ima tudi več kot 300 tisoč članov in 35 milijon kron premoženja. Za nas se sliši to kakor pripovedka o Kralju Matjažu iz devete dežele a vendar so se angleška strokovna društva začela ravno tako kakor naša.

Mednarodni kongres predilniških fabrikantov se bo vršil letošnje poletje. Obravnavalo se bo kot glavni predmet v peljanje deseturnega dela po predilnicah. Nekaj fabrik je že, kakor je znano, vpeljalo deseturno delo na Nemškem. Ker se pa nekateri upirajo vpeljati in mislijo to dovoliti šele, ko bi to postalo državna postava, drugim pa niti to ne gre v glavo, zato so sklenili sklicati ne nemški ampak mednarodni kongres, na katerem naj bi se pogovarjali fabrikantje cele Evrope, in končno kaj sklenili. Kongres bo potemtakem pomemben tudi za nas. Sklepe že svoječasno priobčimo.

Holandski rudarji. Načelnik zveze strokovnih društev rudarjev na Holandskem je izročil ministrstvu spomenico, v kateri zahtevajo rudarji v glavnem tele stvari: Strokovno izobrazbo rudarjev, 8urni delavnik za vse rudarje, boljše zakone za varstvo delavcev, ureditev brentonskih skladnic, da bodo dajala večjo podporo v boleznih, večjo odškodnino za slučaj ponesrečenja in višjo starostno rento. Minister se je jako blagohotno izjavil o rudarskih zahtevah in obljubil da bo v prvi vrsti gledal na to, da se uresniči delavska želja po 8urnem delniku.

Cena rokavic in delavska plača v francoskih fabrikah za rokavice. Že nekaj let sem je cena rokavic vedno padala. Vzrok temu je bila konkurenca med fabrikami, posebno pa zatiranje domačih izdelovalcev. Ker je pa cena usnja poskočila, zvišala se je tudi cena rokavic. Sindikat rokavičarjev mesta Niort je pa uporabil to priliko. Da bi mogel za organizirati domače izdelovalce kaj storiti, je nasvetoval fabrikantom, da naj cene še malo zvišajo — pri 12 parih za 25 centimov — in to naj bi se uporabilo za boljšo plačo delavcem. In dosegli so svoje zahteve. — Delavski sindikati na Francoskem so ravno to, kot pri nas strokovna društva. Z zakonom dne 21. marca 1884 se je namreč uveljavil takozvani sindikatni

zakon, ki dovoljuje ustanavljanje strokovnih društev (sindikato) po istih načelih kot pri nas.

Seja socialno političnega sveta.

V soboto 21. t. m. dopoldne se je vršila prva seja socialno političnega odseka v deželnem dvorcu.

Navzoči so bili: g. deželni odbornik Ivan Povše, kot zastopnik deželnega odbora, dalje zastopnika delavcev Jos. Gostinčar za krščan. soc. zvezo in Etbin Kristan za jugoslovansko socialno dem. organizacijo. Zastopnika delodajalcev, delegata trg. in obrtne zbornice gg. Stare in Schrey.

Deželna vlada ni vkljub opetovanemu pozivu deželnega odbora odposlala nobenega zastopnika, pač pa neko izjavo, v kateri pravi, da pošlje o posebnih prilikah svojega zastopnika.

G. deželni glavar pl. Detela pozdravi v imenu deželnega odbora socialno politični svet, kateremu želi uspešnega delovanja.

Predsednik in poročevalec g. Povše v stvarnem govoru obrazloži pomen zavarovanja za starost za naše ljudstvo. Pojasnuje zgodovino načrta in korake, ki so se storili da se je napravil ta načrt. Omenja za to delo zaslužnega moža,

prof. D. L. Gegenbaura na Dunaju, ki je s svojo znanostjo veliko pripomogel do načrta in sicer brezplačno. Zavarovalnica bi v prvi vrsti služila kmečkemu prebivalstvu in onemu delavstvu, ki bi bilo slučajno od zavarovanja za starost in onemoglost izključeno iz državne zavarovalnice, ki se ima ustanoviti.

Gosp. Etbin Kristan pozdravlja predlogo kot neki napredek in kot v prihodnji dobi do popolnih socialnih razmer. Želi izpremembe v nekaterih stvareh, za kar si pridrži predloge v podrobni razpravi.

Tov. Gostinčar istotako pozdravlja predlogo, katera ima namen od pomoči delavcu, ko postane nesposoben za delo. Opozarja na važnost predloge glede kmetijskega zavarovanja. Oporeka pa določbi, da bi se mogla zavarovalnica prenesti od enega zavarovanca na drugega.

Gosp. Stare predlaga, da se podrobna debata vrši v prihodnji seji, kar obvelja.

G. predsednik Povše se zahvali navzočim in zaključi sejo.

Darovi.

11. izkaz darov za tovariša Mrzlikarja. Dr. Janez Ev. Krek 5 kron, dr. Ušeničnik 3 K, Vevško delavstvo 5 K, prelat Rozman 1 K.; skupaj 12 kron. Prosimo nadaljnih darov!

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpriprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!

8 52—12